

บทคัดย่อ

ประเทศต่างๆทั่วโลกโดยเฉพาะประเทศที่มีมากด้วยอารยธรรม ต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญของภาพยนตร์ในฐานะงานศิลปะวัฒนธรรมที่ขึ้นหน้าขึ้นตาที่สุดของศตวรรษที่ 20

ภาพยนตร์เริ่มต้นจากการเป็นสินค้าขายความบันเทิงราคาถูกในช่วงหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม และเพียงช่วงเวลาหนึ่งร้อยปี ภาพยนตร์ก็ได้พัฒนากลายเป็นสื่อที่มีอิทธิพลในการเผยแพร่วัฒนธรรมของประเทศตะวันตก โดยเฉพาะอเมริกาที่มีประวัติศาสตร์ของประเทศไม่ยาวนานนัก แต่กลับได้ใช้ภาพยนตร์เผยแพร่วัฒนธรรมไปยังประเทศต่างๆทั่วโลก

บุญรักษา บุญญะเขตมาลา ได้กล่าวถึงอิทธิพลของภาพยนตร์จากฮอลลีวูดที่มีต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ทั่วโลกว่า ภาพยนตร์อเมริกันได้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและจิตสำนึกของประชากรอย่างไรขอบเขต รวมทั้งอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง และการทหารและซ้ำร้ายไปกว่านั้นคือ การเข้ามาแย่งพื้นที่ทางการตลาดของภาพยนตร์ในประเทศนั้นๆ ทำให้ภาพยนตร์ในแต่ละประเทศจำเป็นต้องเลียนแบบภาพยนตร์อเมริกันเพื่อความอยู่รอด ซึ่งเป็นการทำลายความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง¹

นับตั้งแต่จุดเริ่มต้นของภาพยนตร์ไทยในปี พ.ศ.2470 วงการภาพยนตร์ไทยต้องผ่านภาวะพลิกผันมากมาย โดยเฉพาะการต้องต่อสู้กับภาพยนตร์ต่างประเทศที่ทะลักเข้ามาอย่างไม่หยุดยั้งจนบางครั้งถึงกับมีผู้ทำนายว่าภาพยนตร์ไทยอาจจะต้องถึงจุดสิ้นสุดในวันใดวันหนึ่ง

ในช่วงปี พ.ศ. 2530-2539 เป็นช่วงเวลาที่ประโยค "หนังไทยตายแล้ว" กลายเป็นประโยคที่ได้ยินได้ฟังกันจนเฝือ² เนื่องจากจำนวนของภาพยนตร์ไทยลดลงอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากความซ้ำซากของเนื้อหาของภาพยนตร์มุ่งสนองความสนใจของผู้ชมเพียงกลุ่มเดียว ซึ่งก็คือกลุ่มวัยรุ่น รวมทั้งการที่ผู้สร้างนิยมเดินตามความสำเร็จของหนังสูตรจนทำให้วงการภาพยนตร์ขาดความหลากหลายและนำมาซึ่งวิกฤติศรัทธาในภาพยนตร์ไทยและเสื่อมความนิยมลง

ท่ามกลางบรรยากาศที่หดหู่ ก็เกิดปรากฏการณ์ที่ทุกคนคาดไม่ถึง เมื่อภาพยนตร์เรื่อง 2499 อันธพาลครองเมือง(2540) ผลงานชิ้นแรกของนนทรีย์ นิมิบุตร ผู้กำกับหน้าใหม่ที่ก้าวมาจากวงการโฆษณาสร้างสถิติ 75 ล้านบาท ซึ่งทำลายสถิติทุกสถิติของหนังไทยในขณะนั้น และในปีเดียวกันนั้น ผันบัว คาราโอเกะ ของ เป็นเอก รัตนเรือง ก็ได้รับการคัดเลือกไปฉายในเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเบอลิน ซึ่งเป็นหนึ่งในสามเทศกาลหลักของโลก³ ช่วงเวลานี้เองที่มีคนเปรียบว่าเหมือนเป็นจุดเริ่มต้นแห่งยุครุ่งเรืองของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยอีกครั้งหนึ่ง